

Verslaglegging fysieke bijeenkomst 27 juni

Aanleiding en opzet

Op zaterdag 27 juni heeft de gemeente van 10-21 uur een fysieke bijeenkomst georganiseerd in de Oranjepolder. Gedurende de dag konden belangstellenden en omwonenden in gesprek gaan met de wethouder en zijn ambtenaren over de plannen voor het Energiepark A9. De schriftelijke inspraakprocedure was reeds afgerond met het inspraakverslag. De fysieke bijeenkomst was bedoeld om de omgeving daarnaast nog persoonlijk vragen te laten stellen en de mening op te halen. Het resultaat van de schriftelijke inspraakprocedure en van de fysieke bijeenkomst vormt de basis voor verdere besluitvorming door het college over het al dan niet door zetten van de plannen, en onder welke voorwaarden.

In verband met de coronamaatregelen is ervoor gekozen omwonenden langs te laten komen in kleine groepjes (maximaal 5 personen). Dit zorgde er tevens voor dat iedereen die langs is gekomen ook echt aan het woord is geweest en vragen heeft gesteld/de mening heeft gegeven.

Om zoveel mogelijk belangstellenden kans te geven is de gesprekstijd per ronde beperkt tot 20 minuten. Uiteindelijk hadden zich over de gehele dag 119 personen ingeschreven, waarvan uiteindelijk precies 100 personen daadwerkelijk langs zijn gekomen.

De bezoekers moesten zich melden bij tent 1 ivm triage (gezondheidscheck), en konden vervolgens door naar de gesprekstent 2. Afmelden moest bij tent 3, waar belangstellenden zich tevens konden aanmelden voor de werkgroepen Natuur/biodiversiteit en participatie.

Bezoek gemeenteraad

De dag begon om 10 uur met een moment voor raadsleden. In totaal waren 6 raadsleden (en/of volgers) aanwezig. De raadsleden hadden vooral moeite met de windmolens, en vooral de 3^e windmolen die het dichtst bij de bebouwing staat gepland. Ook het uitzicht op de windmolens is voor enkele raadsleden een drempel. Raadsleden vroegen zich af of alternatieve locaties en alternatieve mogelijkheden voor opwekken van duurzame energie voldoende zijn bekeken. Als voorbeeld werd geopperd de mogelijkheid voor een drijvende zonneweide op de plas van Caron en zon op bedrijfsdaken.

Hierop is uitgelegd dat windenergie nodig is, omdat deze veel meer oplevert dan zonne-energie, en minder ruimtegebruik heeft. Het laten vervallen van de 3 windmolens betekent nog 45 hectare extra zonneweide. Welke ruimte ten koste gaat van agrarisch areaal. Voor één windmolen gaat het dus om circa 15 hectare extra zonneweide om dezelfde hoeveelheid duurzame energie op te wekken. Andere locaties voor windenergie, zonder dat andere inwoners van Oosterhout of een van de kerkdorpen er last van heeft, zijn in de gemeente niet beschikbaar.

Wat betreft zon op bedrijfsdaken doet de gemeente Oosterhout alles wat mogelijk is.

Onderdeel van het halen van onze doelstellingen is het realiseren van de maximaal 100.000 panelen die (technisch) op bedrijfsdaken in Oosterhout gelegd kunnen worden voor 2030. Er zijn reeds 35.000 panelen op bedrijfsdaken gelegd.

Ook de natuur en landschappelijke inpassing was een belangrijk aandachtspunt voor de raadsleden. Toegelicht is onder meer dat de natuurwaarde in het gebied waar de zonneweide en windmolens komen nu laag is als gevolg van intensief agrarisch gebruik (veel gebruik pesticiden). Door de aandacht voor biodiversiteit en natuurwaarde bij de landschappelijke inpassing van de zonneweide verbetert deze natuurwaarde naar verwachting.

De gezondheid van de omwonenden staat voor de raadsleden voorop. Ook de gemeente beaamt dit belang. Dat de windmolens op sommige momenten (geluids)hinder geven is waar. Dat is met de huidige zes windmolens op Weststad ook het geval. De mate waarin de hinder aanwezig is, is sterk afhankelijk van de wind(richting en kracht). Duidelijk is wel dat door technologische ontwikkelingen het geluidsniveau van de molens en de wieken van Energiepark A59 niet vergelijkbaar is met die van de molens op Weststad. Ook zijn er technische mogelijkheden om geluidshinder nog verder terug te dringen, bijvoorbeeld door een stilstand voorziening op grond van hinderbeleving door omwonenden in te zetten (met behulp van een app).

De wethouder zegt toe nog te zullen kijken naar de mogelijkheid om de 3^e windmolen op ruimere afstand van de bebouwing te plaatsen of deze windmolen te laten vervallen. In dat laatste geval zal een locatie voor een extra zonneweide van 15 hectare gevonden moeten worden om de doelstelling van 192 GWh aan duurzame energie in 2030 te realiseren.

Bezoek omwonenden

Algemeen

Het overgrote deel van de 100 deelnemers was afkomstig uit de wijk Dommelbergen. Een enkeling (in totaal 3 personen) was afkomstig uit Raamsdonksveer. Enkele omwonenden uit Dommelbergen hadden tevens een ludieke actie voorbereid voor het startpunt van het veldbezoek van de gemeente. Zo stonden onder meer 500 vlaggetjes langs de weg, symbool voor de 500 schriftelijke inspraakreacties, en stond de hoogte van de windmolens (235 m) uitgetekend op de weg.

De deelnemers waren over het algemeen tegenstander van (een deel van) de plannen voor het Energiepark A59. Een handvol deelnemers was uitgesproken voorstander van de plannen. De sfeer tijdens de gesprekken was over het geheel genomen prettig. Sommige deelnemers lieten in duidelijke taal weten het niet eens te zijn met de plannen of waren geïrriteerd. Maar onaangenaam of agressief werden de gesprekken niet.

In totaal hebben 31 personen zich ingeschreven voor de werkgroepen biodiversiteit en participatie. Deze personen willen meedenken bij verdere invulling van de plannen wat betreft natuur/biodiversiteit (landschappelijk inpassing) en sociale randvoorwaarden (financiële en sociale participatie, extra maatregelen tegen hinderbeleving, etc.)

Hieronder volgt een thematische impressie van hetgeen is besproken. In de gespreksrondes kwamen namelijk veelal dezelfde onderwerpen en vragen naar voren.

Proces en communicatie

De beperkte betrokkenheid tot op heden van de omgeving bij en de communicatie vanuit gemeente over de plannen voor het Energiepark A59 kon op de nodige kritiek rekenen vanuit deelnemers. Het gevoel bestaat dat de plannen al gereed zijn en er geen ruimte meer is voor wijziging. Deelnemers voelen zich niet betrokken bij de plannen. Deelnemers vragen zich af of al definitief over de plannen is besloten.

Uitgelegd wordt dat de plannen nog niet vastliggen. Het college heeft begin 2020 het principeverzoek van Shell en Eneco ontvangen. De initiatiefnemers hebben overeenstemming met de grondeigenaren over pacht van de benodigde terreinen. De plannen passen binnen de ambities van het college en de locatie is al in 2013 benoemd als plek voor windenergie in de afspraken van de regio met de provincie voor 'Windenergie op Land'.

Vandaar dat het college besloten heeft dat deze plannen voor inspraak vrijgegeven mochten worden. Het college doet deze inspraakprocedure om de mening van de omgeving te toetsen voordat de formele vergunningprocedure begint. De initiatiefnemers moeten daarnaast een omgevingsdialoog voeren (die laatste loopt t/m september) met de omgeving (omwonenden, maar ook diverse andere partijen als milieuvereniging, waterschap, etc). De opbrengst uit de inspraakprocedure en omgevingsdialoog geeft het college en initiatiefnemers nog de kans de plannen aan te (laten) passen voordat de formele vergunningaanvraag wordt ingediend. Ook Shell en Eneco zullen dus nog een fysieke bijeenkomst organiseren voor belangstellenden in het kader van de omgevingsdialoog.

Tijdens de webinar op 2 april, waar een deel van de aanwezigen aan deel heeft genomen, zijn de plannen toegelicht en konden vragen gesteld worden. De webinar kwam in plaats van een fysiek energiecafe dat door corona geen doorgang kreeg. Vragen zijn tijdens de webinar of daarna schriftelijk beantwoord. De webinar was onvoldoende om daadwerkelijk de hele omgeving te bereiken, zo is eerder door de wethouder geconstateerd. Deze fysieke bijeenkomst was daarom noodzakelijk. Deze vormt samen met alle 495 inspraakreacties de basis voor de besluitvorming in het college over of en zo ja, onder welke voorwaarden/met welke aanpassingen, de initiatiefnemers naar de vergunningfase kunnen.

De communicatie over de plannen en het proces moet beter volgens deelnemers. Communicatie is vaak laat en niet transparant. De website is onduidelijk en geeft onvoldoende inzicht in de plannen, bijvoorbeeld over de hoogte van de windmolens en visualisatie daarvan in het landschap. Ook is niet duidelijk hoe de planning van het project eruit ziet en welke mogelijkheden er voor de omgeving zijn om zich uit te spreken over de plannen.

De communicatie kan inderdaad beter. De gemeente zal de website komende tijd aanpassen, zodat informatie over de plannen en de planning duidelijker (vindbaar) is. Ook zal de gemeente een nieuwsbrief in gaan zetten om regelmatig te communiceren.

Locatie en alternatieven

Veel vragen van deelnemers betroffen de locatie van de plannen en of er geen alternatieven (locatie en vormen van energie) mogelijk waren. Door deelnemers zijn diverse alternatieven aangedragen in de vorm van kernenergie, meer zon op bedrijfsdaken en andere soorten windturbines. Ook zijn alternatieve locaties aangedragen voor windenergie en zonneweiden.

De locatie Oranjepolder is voor windenergie al sinds 2013 in afspraken vastgelegd met de provincie voor windenergie op land. Afgelopen jaren werd zelfs nog gesproken van 6 tot 10 windmolens op twee locaties (ook Vijf Eiken was toen nog in beeld). Doordat Vijf Eiken als gevolg van laagvliegverkeer/radarverstoring afviel, bleef de locatie Oranjepolder over. Door technische innovaties kan inmiddels toe met 3 windmolens op de benodigde opwek aan duurzame energie te realiseren. Nadeel is dat deze 235 meter hoog moeten zijn om rendabel te zijn. Molens van 150 meter worden voor de Nederlandse markt ook niet meer gemaakt omdat SDE++ subsidies laatste jaren zijn verlaagd door het Rijk.

Voor wat betreft de zonneweides is in 2018 een selectie gemaakt van aangedragen initiatieven en locaties. Het betroffen circa 20 locaties die door marktpartijen zijn aangedragen als potentieel geschikt voor grootschalige zonenergie opwekking (zie bijgevoegde kaarten voor locaties). Deze locaties zijn gescoord door gemeentelijke experts op gebied van groen, water, bodem, ruimtelijke ordening, stedenbouw, archeologie en duurzaamheid. Daarnaast heeft de gemeenteraad aangegeven zo min mogelijk agrarische grond te willen opofferen voor zonneweides. Dit heeft geresulteerd in de keuze voor Bavelse Berg en de Oranjepolder als locaties voor grootschalige energieopwekking met zon. Bij de keuze voor Oranjepolder speelde ook mee dat deze locatie voor windenergie is benoemd. Daarmee wordt combinatievoordeel geleverd.

Op Weststad is geen ruimte voor het bijplaatsen van de molens. Daarnaast zullen de huidige molens op Weststad in de toekomst (vanaf 2023) ook gerepowerd worden oftewel vervangen worden voor nieuwe exemplaren of geüpgraded. Afhankelijk van de stand van techniek en subsidies op dat moment zal ook daar mogelijk gekozen worden voor hogere molens dan nu het geval is.

De door deelnemers aangedragen nieuwe technieken voor windenergie blijken ofwel nog in pilotfase te verkeren ofwel een dusdanige omvang te hebben dat dit geen verbetering is als vervanging van de geplande windmolens. Voorbeelden uit VS en België werden getoond. Vanuit het Rijk is aangegeven dat wind- en zonne-energie (niet zijnde zonne-energie op woningen) de twee technieken zijn die zich hebben bewezen als betrouwbare bron van duurzame energie. Andere soorten (duurzame) energieopwekking mogen niet ingezet worden voor de realisatie van onze duurzame ambities. Dus hoewel ook Oosterhout de innovaties goed in de gaten houdt, zullen we deze vormen van energie in ieder geval tijdelijk (25 jaar vergunning voor het Energiepark A59) moeten inzetten.

Op zon op bedrijfsdaken zetten we ook maximaal in. Technische beperkingen zorgen ervoor dat op dit moment maximaal 100.000 panelen op bedrijfsdaken in Oosterhout kunnen worden geplaatst. Inmiddels zijn er 35.000 geplaatst en liggen we op schema om de 100.000 in 2030 te halen. Zonne-energie op woningen telt niet mee in de berekeningen van het Rijk omdat woningbezitters niet verplicht kunnen worden zonnepanelen te nemen en lang niet alle woningen geschikt zijn. Het is dus noodzakelijk om enkele locaties binnen de gemeente te hebben waar grootschalig duurzame energie wordt opgewekt.

Gevolgen voor gezondheid

Veel zorgen leven er bij de deelnemers over mogelijke gevolgen voor de gezondheid van de windmolens. De windmolen het dichtst bij de bebouwing wordt hierbij het meest genoemd. Vooral (laagfrequent) geluid wordt als mogelijke veroorzaker van gezondheidsklachten vaak genoemd. Maar ook overlast door geluid of slagschaduw komt ter sprake.

Dat de windmolens op sommige momenten hoorbaar zullen zijn is zeker het geval. Dat geldt ook voor de zes huidige windmolens op Weststad. Ook daar ondervinden sommige wijkbewoners hinder van, vooral als de wind uit een specifieke hoek waait. Dit zal bij de geplande windmolens niet anders zijn. Wat betreft geluidsniveau zijn de oude molens niet vergelijkbaar met de nieuwere modellen. Ook zal het geluid van onder andere de snelwegen en het industrieterrein het geluid van de windmolens vaak overstijgen. Hoe dan ook moeten de windmolens, ongeacht de hoogte, voldoen aan de geluidsnorm van gemiddeld 47db (en in de nacht 41 db) gemeten op de gevel van woningen. De wethouder heeft toegezegd om zo mogelijk het geluid van de windmolen dichtst bij Dommelbergen te simuleren, zodat de omgeving daadwerkelijk het geluidsniveau kan beleven in hun tuinen.

Laagfrequent geluid kan mogelijk voor hinder zorgen voor sommige mensen en mogelijk tot gezondheidsklachten leiden. De wetenschap is hierover verdeeld. Ook omdat dit geluid en de gevolgen daarvan moeilijk meetbaar zijn. Nader onderzoek is nodig, maar het huidige standpunt van GGD/RIVM is dat er geen reden is om andere normen dan de huidige geluidsnormen te hanteren voor het plaatsen van windmolens. Ook de bestaande 6 windmolens hebben, voor zover bekend bij de gemeente, nog niet aantoonbaar geleid tot gezondheidsklachten van omwonenden als gevolg van laagfrequent geluid. Inmiddels is het daarnaast mogelijk om (als onderdeel van de sociale randvoorwaarden van windprojecten) afspraken te maken over stilstandvoorzieningen of beperkingen op snelheid, op basis van hinderbeleving door omwonenden.

Deelnemers uit Raamsdonksveer wijzen op de slagschaduw die de molens veroorzaken. De Kloosterhoeve wordt ook specifiek genoemd als locatie waar bij het mitigeren van eventuele gevolgen extra aandacht voor moet zijn. Initiatiefnemer Eneco gaat hierover met de Kloosterhoeve in gesprek om te zien of en zo ja welke maatregelen genomen moeten worden.

Wettelijk gezien moet ook voor slagschaduw aan wettelijke normen worden voldaan (maximaal 6 uur per jaar). Technisch is het inmiddels mogelijk slagschaduw te beperken tot maximaal 30 – 60 minuten per jaar. De windmolen regelt dit dan via slimme technieken zelf.

Druk op het gebied

Deelnemers maken zich zorgen over de toenemende druk op het gebied en hun leefomgeving. Naast bestaande zaken als rioolwaterzuivering, buisleidingen en de snelweg, staan komende jaren onder meer nog uitbreiding van de Statendamweg en A27 en de aanleg van de 380kV-lijn op de planning. De Oranjepolder vormt voor hen nog een groene buffer waar gerecreëerd kan worden. Deelnemers willen voorkomen dat met het Energiepark nog meer druk op de leefomgeving komt. Enkele deelnemers vragen ook naar de mogelijkheden van compensatie in de vorm van bijvoorbeeld extra recreatiemogelijkheden/ wandelpaden in het gebied of extra natuur. Dit is zeker bespreekbaar. Deelnemers worden uitgenodigd deel te nemen aan de werkgroepen die zich hiermee bezig gaan houden.

Zicht vervuiling

De deelnemers vanuit zowel Oosterhout als Raamsdonksveer stellen dat de windmolens hun uitzicht sterk vervuilen. Zeker omdat hier sprake is van 235 meter hoge molens. Het is ontegenzeggelijk waar dat de molens afsteken tegen de horizon. Vooral de derde molen vormt voor Oosterhout een inbreuk op het huidige vrije uitzicht over de polder. De overige twee molens staan tegen de snelweg aan. Op de achtergrond vanuit Dommelbergen gezien is daar ook de Amercentrale zichtbaar.

Vanuit Raamsdonksveer gezien zijn de huidige windmolens op Weststad ook goed zichtbaar. Uiteraard zijn deze lager en staan deze minder dichtbij. Extra impact op het uitzicht van de geplande molens is daarmee zeker aanwezig.

Natuur

In combinatie met zichtvervuiling wordt ook vaak de aantasting van de natuur genoemd door de deelnemers. Deelnemers zijn bezorgd over het verlies van de huidige natuur in de polder. Het betreft op de projectlocaties in de Oranjepolder intensief gebruikte agrarische grond (monocultuur met gebruik van pesticiden). De weilanden en akkerlanden waar de beide initiatieven betrekking op hebben zien er weliswaar groen uit en er leven diverse vogels en dieren.

De zonneweide zal, onder meer door de landschappelijke inpassing en wijze waarop natuur de gang kan gaan onder en rondom de panelen, een verhoging van de natuurwaarden kunnen betekenen voor het gebied (voor insecten en flora). Van de 35 hectare beschikbaar voor de zonneweide zal ook circa 12 hectare onbebouwd blijven. Ook dieren als ree en vos behouden toegang tot het gebied door de speciale omheining. De aan te leggen struwelen en bossen als natuurlijke afscheiding rondom de zonneweide zullen daarnaast voor extra schuil-, nest- en voerplaats dienen voor vogels.

De omwonenden worden ook van harte uitgenodigd om in de werkgroep deel te nemen die over de inrichting van het gebied kan meedenken. Daarmee kan ook de belevingswaarde van het gebied voor de gebruiker verder worden verhoogd.

Ten aanzien van de windmolens worden vooral de gevolgen voor vogels en vleermuizen genoemd als aandachtspunt. De windmolens moeten wat betreft de vogelsterfte ook voldoen aan normen. Als deze worden overschreden zullen maatregelen moeten worden genomen, bijvoorbeeld stilstand in tijden van vogeltrek. Inmiddels zijn er ook technieken beschikbaar die de windmolen automatisch doet afremmen of stoppen bij detectie van vogels en andere dieren.

Conclusie

Op basis van de gesprekken met omgeving en belangstellenden kunnen we een aantal conclusies trekken:

- De meeste weerstand bestaat tegen de windmolens, en dan vooral de 3^e windmolen dichtst bij de bebouwing.
- De omgeving is vooral bezorgd over de mogelijke gezondheidsklachten als gevolg van (laagfrequent-)geluid. Vervuiling van het uitzicht en toenemende druk op de leefomgeving spelen ook een belangrijke rol bij de bestaande weerstand
- De weerstand tegen zonne-energie in het algemeen en de zonneweide uit het initiatief van Shell in het bijzonder is zeer beperkt. Mits goed ingepast in de omgeving is er draagvlak vanuit deelnemers.
- Een groot aantal mensen heeft zich ingeschreven om deel te nemen aan de werkgroepen voor invulling van natuur/biodiversiteit en sociale randvoorwaarden. Daaruit is op te maken dat er ook acceptatie bestaat voor tenminste een deel van de plannen.
- De optie om de 3^e windmolen te laten vervallen en daarvoor in de plaats 15 hectare extra zonneweide in de gemeente Oosterhout te plaatsen wordt door veel deelnemers als acceptabel gezien.